

VEU DEL PASSAT.

Viatger, si buscas aquí grandesas no las trovarás pas; es menos que cendra lo que 't volta y menos que mort lo que miras; per que 'l no res es encara mes horrible que abduas cosas.

Acóstat á la tomba de tos reys y contempla... Un munt de pedras ocupa 'l sagrat que eregi un poble entussiasta de sa gloria. Ni aqueix lloch buyt ha sigut prou pera guardar aquellas cendras que animadas per l' alé de Deu un dia feren tremolar la terra. Per aixó sols existeix aquí 'l no res. ¡Siscents anys ab quants poders no acaban! ¡quantas grandesas no desvaneixen...! fins lo recort dels pobles matan quan los pobles aixecan la destal y llensan la teya en las soletats de una tomba. —

Així parlá 'l passat y un altre veu desconeguda continuá :

LA GLORIA.

—...Que 'l cor no se 't glassi, fill volgut, devant la realitat d' aquestas ruinas; aqueixos recorts que matá 'l temps no viuhén potser ab vida mes ideal y mes noble en lo teu cor...?

Lo temps los destruí en eixas pedras, emperó al destruhirlos d' aquest lloch l' imprenta 'ls hi dona un refugi mes gloriós, y popularisats per son medi traspasaren las fitas de Catalunya y recorregueren lo mon.

Avans aqueix recort vivia tant sols en mitj de las ruinas, ara viu dintre de molts cors.

Qui pot dubtar que sobre 'l pervindre d' eixa gloria que 's multiplica com los toms d' una máquina hi vola rabent com l' esperit humá per lo mon.

Omplius de goig, ombas estimadas! no heu mort pera la posteritat!!—

VEU DEL TEMPS.

—Mes ahont sou, héroes d' ahir? Encara vos veig desde mon trono inaccessible pera 'ls homens, orgullosos los uns ab vostra gloria, y los altres ab sa bellesa!

¡Oh vosaltres reys d' Aragó, vosaltres comtes de Bar-

celona, Alfonsos il·lustres y célebres Jaumes, quals recorts estotja Nàpols, Tolosa, Valencia y Sicília; Italia, França, y Grècia!

Potser menyspreariau, á aixecar lo front, la feble gloria que 'us dona un present que profaná vostres sepulcres...

Jo vaig apagar part d' aqueixa gloria, com apago totas las grandesas póstumas, trofers de la vigília que 's treuen pera colocalne d' altres en son lloch.

Los presents que segueixen en los llibres vostras gestas, cansats de llegir batallas y conquistas dormirán peresosa-ment sobre 'ls llibres, no trobant mes en vosaltres d' admirable que 'n los moders tramojistas de teatro; los presents quan arribin aprop de vostras despul·las sols veurán urnas trencadas que res dirán á son cor.

Pochs seran los teus fills, Catalunya, 'ls que despertant del gran ensopiment de la vida actual tornin, sospirant, á aquest claustre sa mirada.

VEU DEL TEMPS

Es cert!!

Què hi fa que viscan pera 'l pervindre aqueixos noms popularisats per la impremta?

Què hi fa que l' opinió com á veritat corrent los hi donga certa gloria?

Què hi fa que vajan ells units als orígens de certas fundacions, de certas llegendas, de certas conquistas?

Viu lo present aquella vida vigorosa del passat, lo fonament de quals proesas se trobava en la grandesa moral dels esperits?

Cantarà 'l poeta aqueixa grandesa fabulosa recreant l' oïdo ab sos versos armoniosos; mes l' ànima endormida no s' al·sarà d' aqueix gran ensopiment moral en que jau lo present!

Y mes que aqueixas estrofes dirán al viatger aquets sepulcres profanats per la ma del incendiari!

LA GLORIA

També es molt cert.

Lo present ha violat molts llocs que vaig fer jo doble-

ment sagrats. Trucá ab cridoria inmensa á las tombas y escampá per terra sacrilejament los morts ilustres.

Perque m' esforso en entrellassar lloers que 'l temps asseca? Las circunstancias me fan reyna; subdits variables que festejan per un instant lo poder del geni pera enfonsarlo despres ab mes rapidesa en l' olvit.... Empero l' humanitat traspasa per igual los límites de la eternitat deixant sols sobre la terra una renomada que 's desvaneix, fum lleuger que li donan lo meu nom y que sura per l' espay quan ja lo foch s' ha apagat.

Qu' estrany que desapareixi ab tanta lleugeresa si es fum, sols fum tota ma grandesa!

VEU DEL PRESENT

—Breu es lo meu reynat, mes en aquest moment la dominació del mon es meva. La dominació de la terra es la gloria del passat, del poder y del ingeni si s' esceptua la del temps.

Domino massa per que tots me respecten; las revolucions humanas m' han obert las portas del caos.

Penso encara que la generació moderna corra al pervindre desesperadament: lo passat s' aixeca constant en lluita oberta contra ell.

En mitj del regnat de la ilustració soch sigle de sanch!

Ab tot, mon pare 'l temps, pesá en sa eterna balansa l' intemperancia de tots los sigles y la trobá del mateix valor.

Mes lo progrès mòdern volgué trencar lo pont de la tradició y llemsarse d' un bot per l' abim de la revolució: despreciá 'l passat trepitjant lo sepulcre de sos reys y prengué 'l present per assalt: cercá la terra de promissió en una civilisació material tenint per únich fi lo gosar en las comoditats y reconegué en la llibertat un interés mes que una virtut.

Per ço mon germá 'l passat que viu en aquestos recorts al sentir en mitj d' aquestas ruinas la remor d' aqueix poble desmemoriat y embriagat de plahers recorda al viatger los temps y las grandesas que no tornarán.

VEU DEL PASSAT

Si, fill meu, arreplega en ton cor aquestos recorts piadosos que son al' hora que grans tradicions de la fé y de la patria, espantables llistons del no res humá. Hi ha en l' interior d' aquestos sepulcres historias de grans dolors qu' han fet d' alguns prínceps, martirs y d' alguns poderosos, sants. Hi ha sobre tot en aquest lloch solitari quelcom que parla vivament al ánima tornantli sa perduda llibertat.....

Adeu! quan pugis las vertents del Montseny ó t' asseguis en las simas del Montserrat, al dirigir la mirada per la inmensa planura en qual estrem s' ovira l' mar y l' antiga Barcelona, pensa en la vella Catalunya quals recorts viuhén en Poblet, Recópolis y Santas Creus.

Callaren las veus, jemegá 'l vent passant en mitj de las ruinas y 'm vaig allunyar d' aquell lloch sospirant.

FRANCISCO BARADO Y FONT.

LOS CAMPS CATALAUNICHS

I.

ADMIRAT ha obert los ulls
lo feréstech rey Atila
qu' en sos llavis ha sentit
altres llavis que hi dormian.

Una dona d' ulls de cel,
la cabellera espargida,
veu tombada en lo capsal
de son jas de pells de tigre;

y atrayentla assobre 'l pit,
ja closa de nou la vista,
li escoltava 'l dir melós
que un cant d' aucells pareixia.

—Los guaytas del campament
ja sonaren las botzinas:
ans que 's tornen á sentir,
mon Senyor, prenme la vida.

Que s' acostan los aixams
de gents godas y llatinas,
y al trepitx de tos corcers
tombarán com las espigas.

En Tolosa he vist la llum;
hi ha en mí la sang aborrida...
sí restan esclaus los gots
jo seré esclava, t' aymia.

Per los goigs que t' he donat
no 'ls esclafis ab tas iras;
ab élls parteixte lo mon
y ab mí parteixte la vida.—

Somrisent lo rey dels huns
sens dir un mot la sentia;
y ab la fulla del coltell
encara ab sang enrojida,

entre distret y amorós,
sos cabells de seda fina
com si fossen d' un infant
un per un los hi esclaria.

Mes sentint la veu d' un corn
fa enrera á sa atavorida,
y de la tenda ab neguit
descorre l' ample cortina:

En cercle devant sos ulls
l' estol de guerrers s' apila:
enrera donas y ancians
de dalt dels carros se 'l miran.

D' assí d' allá en los teyers
se fonen munts de rehina,
y llú la pell dels soldats
ab las flamas que vassilan.

Prop del Rey los sacerdots
barbotejan salmodias,
y entre 'ls núvols odorants
del encens y de la mirra

se mostra confosament,
al peu del ara enconjida,
la badella que ab sa mort
fará triontar sas insignias.

Coltell de pedra de llamp
li dú una sacerdotisa:
—Rey, s' esclama, 'l fat ho vol:
l' hora ha arribat; sacrifica.—

Mes altra cop sa muller
en sos brassos l' estrenyia
com la serp al tronch nús
de la palma vincladissa.

A cada passa del rey
élla besantlo 'l mordia,
y al fi queyan de genolls
devant l' estol que s' admira.

De sobte 'l cim dels penyals
de las montanyas vehinas,
anunciant als enemichs,
ab fogueras s' aclariren.

Sentint 'ho, 'ls caps dels guerrers
semblan onas ennegridas;
pegant de plá en los escuts
las armas llensan guspiras;

los cavalls esvalotats,
que 'ls nins guardan per la brida
los nassos obran als vents
y encabritantse renillan;

y 'l Rey dressantse esglayós,
los ulls blanquejantli d' ira,
dels brassos de sa muller
tot empenyentla 's deslliga.

Y en tant qu' en lo dur llosat
lo cap d' élla rebotia,
lo Rey 'l sagrat coltell
enfonsa al cor de la víctima.

II.

TEODORICH vé de Tolosa
de sas tropas al devant;
porta á Éscios á la dreta,
Mero-Wing á l' altre part.

Quant s' acostan á las vilas
surt la gent als finestrals
y al cel mira afigurantse
qu' es ramor de tempestat.

En las planas que atravessan
may las herbas creixerán,
y 'ls pagesos en sa crosta
rompen cávechs y forcats.

Passan rius y altas montanyas
pe' 'ls d' Atila demanant:
á trench d' auba ja 'ls oviran;
á mitj jorn ja 'ls han topat.

Ab lo frech de l' acomesa
va estremirse tot lo plá,
y las fletxas aquell dia
varen pondre 'l sol ben alt;

y semblava 'l camp de lluyta,
confonentse 'ls dos esbarts,
una immensa garbellera
en los brassos d' un titá.

Allá vola 'l rey Atila
devanter als seus soldats,
de la sang que dú la espasa
regalantli tot lo bras.

Lo segueixen vells y joves
aplatats sobre 'ls cavalls,
y s' confon la cabellera
dels corcers y dels soldats.

Dalt de carros d' amplas rodas
sas mullers van ab destrals;
si son bonas feynateras
llambregueu d' assí d' allá.

Las que tomban, als contraris
los mossegan al passar,
ó 'ls hi badan las feridas
ab las unglas als nafrats.

Teodorich sega y mes sega
lo coltell sigzaguejant;
devant seu viventas onas
van cayent com al sorral.

—Ma fillada del Pirene,
gent de Roma, estol de Franchs!...—
va cridantlos sens que 'ls miri
puig ja sent que 'ls dú al costat.

Mes l' escut y cervellera
li ha fet trossos la destrál
d' un colós de pell de bronso
que á vint passas li ha tirat;

y ab la testa clivellada,
d' una espatlla mitj penjant,
cau del poltro que s' allunya
de son tronch inanimat.

S' ou per tot crits de venjansa,
creix lo bull d' abdosos camps,
y á las carns esqueixan ferros
y las massas xafan caps!...

Y es ja nit; y entre las ombras
van fugint desordenats
los d' Atila com las fullas
que s' emporta l' huracá...

Sobreixintse de cadavres,
que 'ls penjollan pe' 'ls costats,
passan carros sense rodas
uns ab altres retopant;

sacerdots duyent los idols
fets á trossos, xops de sang;
sostenintse vells y joves,
un que s' alsa, altre que cau;

y entremitj llarga currua
de troters descalabrats,
y á sos lloms, botent per terra,
los ferits arrossegant.

Qui s' atura en la agonia
prou l' acaba 'l seu company;
qui te set, boca terrosa
beu la sang dels regaralls.

Silenciós lo rey Atila
marxa trist, descavalcat,
estrenyentse 'l pit ab rabia,
aturantse á cada pas.

Quan s' ajunta ab los dispersos
una dona l' ix devant
que del cap als peus se 'l mira
ab los brassos encreuhats:

—No 'ls esclafis ab tas iras!...
¡per los goigs que t' he donat!—
diu rihent com una folla,
mes lo Rey riu altre tant.

Tot rihent dintre sos brassos
lo Rey ben fort l' ha lligat,
y tant l' estreny que 'l cos d' ella
cruix y 's torsa com boscall.

Son rostre blancor de lliri
ara es roig, ara morat;
los ulls li boten en fora:
tot' élla rebenta en sang

Eixint del seu cos, en terra
s' enxampla un rogench mirall;
mes Atila riu encara
y ja morta l' ha llensat.

Quan éll en la sang se mira
gamega botent d' esglay:
¡sos manyochs de cavells rojos
tot de cop s' han tornat blanchs!

ANGEL GUIMERÁ.

ECLIPSE DE LLUNA ¹

«Dichoso aquel que tiene
Su casa á flote...»

ELLA mitj dorm; sens cuydado
Ell se tomba tot roncant.
Son las dotse. Pel voltant
crida 'l Sereno: *Nublado*.
De cop ella 'ls ulls fregantse
Com qui lo que veu no acerta,
Fa un badall; ell se desperta,
Y 's quedan abdós mirantse.
Y diu ella, ab un sospir
Qu' ell traduheix com á rahó:
«Ay, Senyó'!...
Ves qui 'ns ho havia de dir...
Ay, Senyó'!...»

—Avuy fa dos anys, ab joya,
Lo temps per segons contaba.
—Y jo, vora têu, frisaba!...
Frisaba!... ¡Cóm era noya!...
—A mi ni 'l trajo m' esqueya.
—A mi tot me feya nosa.
—Sino qu' un dirho no gosa!...
—Sino que tothom me veyá!...
—Y com que 'l gesto més fi
Ab la malícia pren tó...
«Ay, Senyó'!...
Ves qui 'ns ho havia de dí...
Ay, Senyó'!...»

¹ Premiada en lo tercer Certámen de la Verge de la Mercé, iniciat pel Col·legi Mercantil, de D. Evaristo Dey.

—Fins que sols varem quedar,
Te 'n recordas?...—Prou!... Fós are!...

—Tu retreyas á ta mare...

—Y tú?...—Qué vols?... Bé, si; es clar...

Com atonteix tant la broma

Si una 'l desitj no 's limita...

—Naturalment... necessita...

Que la prudencia del home...

—Y tú la vares tení?

Mes, no m' ho creya, de bó.

«Ay, Senyó!...

Ves qui 'ns ho habia de dí...

Ay, Senyó!...»

—¡Y veurer com hem cambiat!...

—¡Que tot ab temps se capgira!...

—Qu' un retorna de la fira

Penedit d' haber firat!...

—Y aquell cel pur y seré...

—Y aquell somni plé d' encant...

—Per punts s' ha anat nuvolant...

—Al fi s' ha quedat á ré'...

—Vaja; no me 'n sè avení'...

—Lo mateix exclamo jo.

«Ay, Senyó!...

Ves qui 'ns ho habia de dí...

Ay, Senyó!...»

—Sino siguesses tant rara

Millor fora nostra vida.

—Si ton geni tingués mida

Prou fariam bona cara.

—Es que ton cos desentona

Quan mon desitj vol entendre.

—Es que tú no vols comprendre

La voluntat de ta dona.

—Com per complaure't, á mí...

—¡No cridis!... ¿Qué va de bó?

«Ay, Senyó!...

Ves qui 'ns ho habia de dí...

Ay, Senyó!...»

—Y tot per gelos, mireu!...

—Ah!... No?...—Pro, digam, qué notas?...

De qui 'ls tens?... Cóm?... Quán?...—De totes;

No sortisses d' aprop méu.

Que 't pensas que no m' enterho

D' hont vens, hont vas, y no miro?...—

—Ni sè com gosas á dirho.

—Ni tú com gosas á ferho.

—Toquessen á penedí...

—No tora l' última jo.

«Ay, Senyó!...»

Ves qui 'ns ho havia de dí...

Ay, Senyó!...»

—Y pensar qu' en no llunys dias

Tos tendres llavis me deyan

Aquells noms dolsos, que feyan

De mon cor niu d' alegrías!...

—Y saber que jorns hi hagué

Qu' al dirte ab veu carinyosa:

«Necessito...» Vull... tal cosa.»

Tú, ni resabas «perqué»?...

—Com si 't recordas de mí

No mes...—T' entench; es per có...

«Ay, Senyó!...»

Ves qui 'ns ho havia de dí...

Ay, Senyó!...»

—Quántas voltas tinch present

De mon ávia la taleya!

«¿Qué 't pensas qu' es, ella 'm deya,

Tot aixó del casament?...»

—Y quánt sovint se 'm renova

De cert dit lo recort are!...

»No 't casis, créume, ets encare

Per aburrite molt jove!...»

—«Aprended flores de mí.»

—Llegiu aquesta lliçó...

«Ay, Senyó!...»

Ves qui 'ns ho havia de dí...

Ay, Senyó!...»

—Val més que 'm tombi d' esquena.

—Si gosas?...—Just; renyam are.

—Es que... si no 't veig de cara...

—Ah! sí; no t' adorms de pena.

La tinguesses quan batallo

Per reprimir ton desvari!...

—¡Válgam la Creu del Calvari!

—Bé, dona; si ploras, callo.

Potsé' á copia de renyí'

Farém las paus.—Tant debó!...

«Ay, Senyó!...»

Ves qui 'ns ho havia de dí...

Ay, Senyó!...»

De sobte, éll, s' incorpora;
 Ella 's mitj gira y, atenta,
 —«Es ell! exclama impaciente,
 «Es ell!... nostre nen, que plora!»
 Sens dirsho, del llit se 'n baixan,
 Al peu del bressol s' apostan,
 Y, á un temps, sos llabis hi acostan,....
 Y, á un temps, sos brassos hi encaixan...
 Y es que, lligant son destí,
 Se diuhen ab un petó:
 «Ay, Senyó'l!...
 Ves quí 'ns ho habia de dí'l!...
 ¡Ay, Senyó'l!...

JOAN PONS Y MASSAVEU.

BIBLIOGRAFIA

EN substitució del *Museo Balear*, revista quinzenal que durant alguns anys havia vingut veyent la llum á Palma, s'ha inaugurat una *Biblioteca balear*, colecció d'obras d'escriptors mallorquins, en prosa y vers, y castellanasy catalanas. Las condicions econòmicas, segons resa 'l prospecte y confirma 'l volum primer, no poden ser mes ventatjoses, puig un volum de mes de 300 planas en octau, d'elegant impressió, no surt á mes que á 5 rals, y á 4 pera 'ls suscriptors de *El Isleño* y 'ls qui ho foren de dita Revista.

Es lo primer volum de que parlem una novel·la castellana, *Géminis*, de D. Antoni Frates y Sureda, escriptor que 's doná á coneixe brillantment en las planas del *Museo* ab una série de notables articles de costums, reproduhits molts d'ells en la Península, y autor, además, d'una colecció de quadros de la vida mallorquina, *Escenas baleares*, de que s'ocupá molt favorablement la crítica quan sa aparició.

En Frates junta á un esperit d'observació penetrant, que 's revela en la pintura de caràcters, costums y localitats de la costa balear, un hábil coneixement de las lleys que 'n podriam dir mecánicas de la novel·la. A pesar de que la acció de *Géminis* corre fins quasi á la última tercera part ab bastanta peresa y entrebancada per epissodis en certa manera deslligats de la substancia, sab l'autor tenir en suspens la atenció del qui llegeix, no tant solzament per l'interés especial que despertan aquestos epissodis y per la simpatia á que fa acreedors á sos personatges secundaris, sino també, y en bona part, per la estudiada ocultació de tot síntoma que puga fer entreveure anticipadament lo desenllás. Es aquest últim un veritable enigma fins ben endavant de la novel·la, logrant per tal medi que la curiositat mantinga desvetllada la atenció, y cumplintse aixís las lleys del gé-

nero novelesch á que pertany *Géminis* que es lo d' intriga, ó mes ben dit, de sensació. Aixís, qui busque en una novela un estimul pera sa curiositat y una distracció que l' absorbesca, pot llegir la del Sr. Frates, ben segur de que passará un parell de dias barrinant tot alló á hont va á parar y no cayenthi fins al últim.

No están menos observadas las lleys del contrast, que si son generadoras de la belleza estética, no ho son ménos de l' emoció moral. Un idili y una tragedia en successió, quasi mes que combinada, paralela, forman tota la obra. Per ma part, prefereixo l' idili, encara que resulte escessivament amplificat, á la tragedia, la qual pren las proporcions del melodrama terrorífich, y resulta además injustificada en la part culminant de son desenllás. Pera que morís, com mor, D.ª Pilar, era precis ó que patís una dolencia física molt grave, anterior y agena á la acció de la novela, lo qual no diu ni suposa l' autor,—ó que la ilusió de ferse rica hagués fet en ella mes arrels de las que verosímilment podia fer en lo curt espay de temps que va desde que reconeix á son pare, fins que veu desvaneixes la esperança que per un moment podia haver arribat á concebir, d' alcanzar la desitjada opulencia. Un caràcter com lo seu no será inverosímil en absolut, pero 'l novelista té d' advertir que 'l lector es aquell mateix que en la vida real nega 'l crédit á tot lo que es escepció massa palpable de la norma á que generalment obeheixen los fets. Caràcters escepcionals no entran en la novela, ó no produheixen, per lo menos, sobre 'l qui llegeix, la impresió á que 'l novelista aspira, sino quant los estudia á la manera Balzac, y subjecta la entitat moral dels personatges en que aquells radican, á un anàlisis fisiològich-psicològich minuciós y detingut que obligue á creure, mediant la demostració de la exactitut dels factors, en la exactitut del producte, per anómal que sia aquest producte. Altre tant podriam dir del caràcter de la tia de D.ª Pilar, difícil de concebir mes que com á una personificació vaga de la veu de la conciencia del capitá Marti, pero personificació hont l' element simbólich predomina notablement sobre l' element real.

Estávam dihent que En Frates ha procurat apelar al contrast, font viva de bellesas literarias; afegim que l' ha dut tant enllá per lo que á la acció especta, que sense voler, l' ha convertit en juxtaposició d' accions, de hont neix la falta d' un veritable protagonista. Be 's veu que en Tramontana ho es, que es l' eix al voltant del qual gira tota la novela, pero ¿quantas vegadas no desapareix derrera del Patró Pau ó del guardabosch Lluch? Per lo ménos, aquestos son los que en la afecció del lector ocupan lo lloch primer; y en la novela, no es lo veritable protagonista lo qui enrahona mes y hi fa mes paper, sino 'l qui 's fa mes amich y sab captarse mes las simpatias del lector.

De mi sé dir que tota la meva atenció durant la lectura de *Géminis* ha estat fixada especialment sobre 'l Patró Pau, qui, en la petita

esfera de la novel·la, es, en lo meu entendre, una creació, una personificació simpàtica d'una rassa que 'l temps se n' endú, que ha perdut ja la seva rahó de ser, pero que á pesar d' aixó inspira aquell amor que portém per exemple als mobles dels nostres avis encara que per no respondre á las necessitats actuals, sian inservibles; y afegiré, que sense rebaixar en lo més mínim lo mérit, especialment lo mérit epissódich, de *Géminis*, si no fos per la creació del Patró Pau, preferiria á haver escrit aquesta novel·la, ser l' autor d' alguns dels articles de costums que ha produhit la fácil ploma del Sr. Frates.

J. SARDÁ.

Barcelona.—Ressenya històrica, per Antoni Auléstia y Pijoan.

AL ocuparnos d' eixa obreta que ha vist la llum y recullit ja lo aplauso del públich, hem de consignar la amistat que nos uneix ab son laboriós autor y que per consegüent nos obliga á felicitarlo mes corament per son treball. La claretat, l' orde, la precisió y la concisió, recomanan desde lo primer moment aquest llibre, fentlo un bon peu de consulta, una bona base per estudis mes prolixos, y digne de ser consultat de savis é ignorants, dels mes com á recort, dels altres com á guia, quan no com á noticia bastant fructuosa en son contengut.

Es molt comú fer historia seguint la marxa de fets generals, y lo que 's diu orde cronològich, prenent per tema la successió de varios reys ó prínceps y la série de successos ocorreguts durant sos regnats. La historia aixís escrita, es mes una llista, si 's vol una serie de biografías, que lo desenrotllament filosófic, moral, social, polítich, etc. que la vera historia demana; sistema ja per sort prevaleixent en nostres dias, mercé á considerables estudis, de savis estrangers sobretot, los quals mes afortunats que nosaltres, ab mes plaer y millors materials han pogut satisfer aytal necessitat de l' illustració.

Nostre bon amich, dins la petita escala del quadro que 's proposá, ha seguir llohablement l' impuls de la nova scola, ab que resulta que sa ressenya històrica de Barcelona, lluny d' esser una estéril relació de nòms y fetxas, presenta la pintura mes animada de nostra capital, seggle, per seggle desde l's temps primitius fins avuy, no olvidant cap d' aquells rasgos que l' han assenyalada, segons se dedueix de la memoria de autors, de sa part material propia, de sas institucions, fundacions, illustracions, creiximents, mimvos y vicissituds.

Veritat es que la historia de Barcelona, ó de altra localitat qualsevulla, es molt difícil, sino está per fer. La majoria, principalment en sos orígens, se perdan en la nit dels temps, y fora de escassas indi-

cacions de antichs historiadors ó cosmógrafos, ó de troncadas reliquias monumentals, no hi ha medi possible d' averiguarlos. Agréguins'hi las faulas que ab lo temps han guanyat més ó menys autorisació y vindrá á resultar una dificultat quasi insoluble. Qué sab la mateixa historia general de aquells temps primitius? Venen després épocas mes conegudas d' aquellas que han deixat restos, pero tan escassos com succeheix per la romana, gòtica y árabe de nostra ciutat, que no hi ha medi de lligar caps, ni es possible formarse una idea sisquera aproximada de son sér, aspecte y vida material durant aquellas dominacions. En cambi l' edat mitjana es fecunda en noticias, y de ellas nostre amich ha cullit una bona part, logrant oferir datos lluminosos sobre l' activitat de aquell brillant período de existencia de la capital catalana. Alguns altres haguera pogut trobarne aprofundint mes en la materia, per lo que s' troba en alguns analistas com Pujades, Feliu de la Penya, Caresmar, Marcillo, Ribera, Serra y Postius, etc., sens olvidar algun escriptor coetà, com lo célebre Eximenis, que presenta de son temps una curiosa comparació entre Barcelona y Tarragona. Lo famós arxiu Municipal que es un tresor històrich poch explorat, ha sumministrat al senyor Aulèstia richs documents que no deixan de ressaltar en sa ressenya, presentats ab habilitat de cop de vista.

Per los temps mes moderns ha pogut ja campejar ab mes desembarás, y eixa es sens dupte la part mes abundosa y complerta de son interessant treball.

J. P.

Jurisprudencia catalana.—*La Rabassa morta y el juicio de desahucio aplicado á la misma ext.*, por D. Victorino Santamaría, abogado.—Barcelona, imprenta de Alfonso Bassas; Tallers, núm. 51 y 53.—1878.

Si es veritat que las disposicions totas del legislador han d' esser dictadas per las necessitats dels temps, la *rabassa morta*, no podia entrar en lo domini d' aquell en las épocas en que no s' havia trencat la font de nostre dret per la sencilla rahó que no s' havia fet sentir la necessitat d' aytal establiment. L' enfiteusis es donar medis á la agricultura pera tornar bonas pel cultiu, terras incultas y la rabassa aprofitá aquestas pera fer en ellas plantacions de vinyas, que son avuy la riquesa de determinadas comarcas.

Lo llibre que 'ns ocupa es un esforç d' un jove advocat al qui 'l seu amor á la patria catalana, ha impulsat á pendrer la ploma pera tractar una qüestió tan erma y difícil, com desarrollar lo tema més amunt escrit. ¿Es aplicable 'l desahuci á la rabassa morta?

En Santamaría contesta en sentit afirmatiu fundat en la semblança que aquest establiment té ab los arrendos de terras, mes ab tot la cuestió 's presenta bon xich embolcallada entre 'l silenci de la lley. Fins avuy lo rabasser pera esser despossehit de la finca tenia'l dret de defensa en un judici ordinari ahont quasi bè sempre s' estrellavan las pretensions justas del establiment, mes ara per ara, vista la nova lley de desahuci de 2 Juriol de 1877 y 'ls seus articles 637 y 639, la cosa cambia d' aspecte y debem confessar ab por que creyém aplicable aquesta lley als pobres rabassers quan s' hajin cumplert los 50 anys del establiment ó hagi passat l' época fixada en l' escriptura.

Aquí 's presenta desseguit la nova cuestió y que jo no 'm se resol-dre, ¿quín temps deu darse al rabasser pera desocupar la finca? Si 's considera la rabassa com un arrendament, la lley es terminant, sols té 30 dias, mes aixó no es possible, puig ¿si 'ls 50 anys finian precisament á mitj Setembre, avans de la brema, quín perjudici no 's causava al rabasser? Est punt delicadíssim lo tracta molt bè 'l senyor Santamaría y ab ell creyém que sols pot resoldres per l' equitat dels jutjes puig es antich axioma de dret *quod legibus omis sum est, non omitetur religione judicantis*.

Prescindint de l' afició que l' autor d' aquesta obra mostra pera los laudemis ab lo que no puch convenir, com tampoch en l' avens que diu han lograt á Catalunya 'l cens enfitéutich, ja que may la divisió de dominis pot esser bona, lo Sr. Santamaría ha prestat un gran servey al empendrer la publicació de obra tan útil. Avuy que 'l tribunal Suprem ab un afany verdaderament digne de crítica va introduhint en nostre dret elements estranys, exótics sempre á sa constitució, lo eixir á llum una obra referent á un punt de dret catalá exclussivament, no ha pogut menys d' alegrarnos, fins al punt de creurer qu' es l' únich tractat ahont pot trobarse recopilat tot lo referent á la *Rabassa morta*.

Acompanyan á l' obra diferents formularis relatiu al mateix assumpto, que poden servir de molt, creyent finalment que deu figurar en tots los estudis d' advocat, ahont may podrá ferhi mal paper.

Felicitém, donchs, de nou á En Victorino Santamaría desitjant continuhi per lo camí emprés y 's demostri aixís qu' en aquestos temps del egoisme y en aquest pais tan aficionat á tractarho tot ab llaugeresa, poden trobarsi encara joves advocats que 's dedican á serios estudis.

JOAN MALUQUER VILADOT.

NOSTRA DENUNCIA

OM haurán vist nostres lectors, per los diaris d' aquesta ciutat, LA RENAIXENSA ha sigut denunciada devant del Tribunal de Imprenta per la publicació de la segona nova del número passat.

Nos apresurém á publicar traduhit á nostra llengua lo document ab que 'l dia 3 se 'ns notificá la denuncia:

«Aquesta Fiscalía del meu cárrech ha denunciat al Tribunal d' Imprenta, lo número 18 de la Revista Catalana Ilustrada titulada: LA RENAIXENSA que V. dignament dirigeix per publicar en sa página 318, una nova que comensa ab las paraulas: «Alguns diaris de Madrid» y concluheix ab las «Lo nom no fa la cosa» per trobarse comprés á juhi d' aquesta Fiscalía, en las prevencions del apartat 2.º art. 1.º del Real Decret del 31 de Deseembre de 1875 sobre l' ecsercissi de la llibertat d' Imprenta.

Lo que participo á V. pera son coneixement.

Deu guard á V. molts anys.

Barcelona 3 d' Octubre de 1878.

MARIAN DE LA CORTINA Y OÑATE.

Sr. Director de la Revista titulada LA RENAIXENSA.

Haventse encarregat de la defensa de nostra Revista lo distingit lletrat y eminent orador D. Gonzalo Serrallara, tingué lloch la vista lo dia 10 á las dotze del matí devant d' un públich numerós y distingit que omplia la sala (1).

Després de llegit l' apuntament lo Sr. Fiscal d' Imprenta sostingué l' acusació dihent que LA RENAIXENSA habia infringit lo párrafo segon del article primer del decret del 31 de Deseembre de 1875, y que parlaria, més que per necessitat de demostrar la infracció ja que aquesta, en opinió seva, era clara, pera complir ab lo deber de son ministeri.

Ab sentiment, va dir, prenh part en aquesta discussió porque reconeguda desde aquest lloch lo patriotisme de tota la premsa, tot just fa cuarenta vuit horas, al tractar d' una qüestió semblant á las paraulas de la nova de LA RENAIXENSA posan en dubte aquest patriotisme. Se refereix la nova denunciada á una qüestió que avuy ocupa á tota la premsa, la qual al tractar d' ella protesta que no preten defensar lo separatisme, mes en la nova denunciada l' autor mostra complacencia per la idea de separació ó al menos en lo nom de separatisme, acabant, ab una amenssa de marxar sempre endevant per tant perillós camí.

En la novà se donan per subsistents varias nacionalitats dintre d' Espanya figurant en un dels primers llochs la Catalana y gayre bé á la qua

(1) Aquesta relació es traduhida casi literalment, del diari *La Imprenta*. Sent nos altres part interessada en la qüestió, hem preferit enterar á nostres lectors per altra via, valentnos del periódich que ab més estensió se 'n ocupa.

la Castellana. S'entra á exitar ódis contra Madrid com centre absorbent que no produheix res y que tot ho consum. Se declara que l'actitut separatista no tant sols es exacte sino que vé justificada per lo desorde que regna en nostra Administració atribuhintse de tot la culpa á la institució monárquica. Sent la monarquía un element de la constitució y manera d'esser de la patria 'ls atachs que á la una 's dirigeixen fereixen á l'altre. Si, donchs, en la part denunciada de la Revista s'ataca á las dos, y 's prenent que aqueix desorde es causa de tal malestar, afectant l'existencia de nostra societat, dit queda que ab lo exposat y ab l'acceptació del dictat de separatistas y 'l compromís de marxar sempre endevant per aquesta via s'ataca al sistema monárquich constitucional, s'infringeix lo precepte d'imprenta y 's cau en la penalitat del article quart.

Després d'alguna breu consideració, lo Sr. Fiscal, acabá demanant per LA RENAIXENSA 20 números de suspensió equivalents á deu mesos y las costas.

Comensá 'l Sr. Serrallara á defensar nostre periódich. Entrá en consideracions sobre la pena, expressant que la interpretació hauria d'esser restrictiva y després de fer notar que LA RENAIXENSA havia sortit tres vegadas al mes augmentant ó variant los dias de la sortida, segons sas necessitats, per ésser sa existencia anterior al decret de Imprenta, manifestá no voler insistir més sobre aquest punt perque creya qu'era 'l procedent l'absolució del periódich.

Tinch la esperansa, va dir, que 'l Tribunal no veurá en la nova denunciada rés de tot lo que hi ha vist lo Fiscal d'Imprenta.

Recordá uns versos de la entrada de las Casas Consistorials de Toledo y digué que aquestos versos feyan present que 'ls que entran en las Casas Consistorials deuen despendres de son esperit particular per no deixarse dur d'altre idea que per l'esperit de la cosa pública.

Afegí: Lo Tribunal de Imprenta té en los assumptos de sa incumbencia facultats administrativas superiors á las de la jurisdicció ordinaria, y si bé en tots los assumptos de lley está reservada al Tribunal Suprem la qüestió de dret no passa igual en las causas de imprenta que ha reservat la calificació de la falta al Tribunal sentenciador, deixant tant sols al Suprem uns versos posats á las infraccions de la forma y de la pena. Lo decret, donchs, de Imprenta posa al Tribunal en lo cas d'allunyar totas las influencias propias é interiors. Comprench qu'es difícil convertirse en la estàtua freda de la lley. Tots los senyors del Tribunal tenen sas opinions políticas y es difícil sustréureshi á sa influencia, puig que fins, sense voler, pot cáurehi ab tota bona fé.

Protestant del gran respecte que tinch á tot lo fallat per los Tribunals, encara que sian los de imprenta, dech dir que no es igual fallar un plet que una causa política; en los plets impera la rahó ab tota sa fredor, y alguna vegada m'ha semblat veurer en los fallos d'imprenta que 'l Tribunal, conduhit per la eloqüencia de la acusació, ha anat més lluny prenent la opinió del acusador per las paraulas del processat; perque no es just fer carregosa la condició del que 's veu en la necessitat de defensarse.

Entrant ara en l'escrit denunciat, s'observa de cop qu'es de polémica y que no va tant alt com ha suposat lo Sr. Fiscal y sa lectura convens de que son autor no té idees separatistas. Se plany dels mals de la patria, y afegeix: si 'ns dihéu separatistas, siga en bon'hora: lo nom no fa la cosa. Y en veritat que fora pueril contentarse ab la denominació.

Aquell que es catalanista, catalanista 's queda. En l'època de la república 'ls unitaris nos deyan separatistas als federals. No 'ls hi feyam cas y federals nos quedavam.

Es una veritat que la monarquia may ha conseguit la unitat en Espanya. ¿Perque demostrarho? Es una veritat que 'ls catalans preferim los fets á las paraulas.

Los partits polítichs son d'oposició al govern, desde 'ls sagastins que son un xich mes lliberals dels que avuy 'ns manan fins als demócratas. Lo que hi há es que tots los partits tenen sas cuestiones. Los catalans també las tenim ab la sola diferencia de que quan se tracta de catalanisme, tots som uns, tots pensem igual; veyas si no com han tocat aquesta cuestió 'ls periódichs de Catalunya.

Los catalans hem vist qu'entre nosaltres se formavan las grans empresas, las quals acumulavan grans riquezas. Catalunya tot sent la part mes rica, la mes poblada y la mes productora d'Espanya, ha volgut sa mes gran participació y sa major influencia. Digan los fets quins son y com son: avuy los castellans y los catalans tenen un separatisme de carinyo y no 's poden veure tenint de mirarse com germans.

Jo 'm recordo que fa vint anys, cap catalá pretenia un empleo; quant se sentia parlar castellá, se preguntava *¿Qu'ha arribat tropa?* Un soldat catalá era *rara avis*. Entenguis y sápigas bé que cada cop que un catalá parla mal d'un castellá es perque hi há separatisme de carinyo.

¿D'ahont naix tot aixó? De la política que 's segueix.

Per tal motiu digué Carlos I á Felip II: si vols fer d'Espanya una potencia europea posa la cort á Barcelona; si vols ferne una potencia ultramarina, pósala á Cadiz; si vols pérdre-la pósala á Madrid.

Aquella Espanya que no veyas pondres may lo sol en sos dominis, no se la sent ni se la veu en cap congrés.

Tot aixó son consecuencias de la política que 's segueix. Aquellas grandes que eran sino consecuencias de la política oriental inaugurada per catalans y aragonesos.

La monarquia aragonesa llavors competia ab arrogancia ab las escuadras de Venecia y Génova, lluitava ab ventatja ab lo gran turch, era senyora del Mediterrani y dictava la llei á Orient. Y tingas en compte que 'l'època mes brillant de la historia d'Espanya després de la unió, eixa època de las campanyas en Italia, en Flandes y en altres punts d'Europa, no foren altre cosa que reminiscencias de la política aragonesa que allavors inspirá á la casa d'Autria.

¿Que té d'estrany que las provincias se queixin d'aqueix ventre que 's diu Madrid, quan nos contestan ab lo *Pide mas que un catalan*.

Jo 'm recordo haver sentit á dir á Madrid que 'ls catalans volian passar per revoltosos pera que 'l govern tingués aquí una forta guarnició á fi de que poguessim quedarnos ab la ganancia que produheix lo esmersat per mantenirla.

Pero lo Sr. Fiscal d'imprenta 's queixava dels atachs á Madrid y 'ls castellans: jo li dich que no están tant alts eixos senyors pera que 'ls guardi lo decret de Imprenta.

Vegis com se queixan totas las provincias productoras d'ésser las menos favorescudas. Tot aixó podria arreglarse ab una administració diligent pero may ofegar sas queixas.

La llei no volgué que 's perseguissen las discussions teóricas y que s'

ofeguessin las ideas abstractas, sols vá voler castigar la propaganda práctica pera tirar á terra 'l sistema.

La nova diu: Los catalanistas ho som y ho serém, que 'ns digan lo nom que vulgan: lo nom no fa la cosa, lo qual vol dir que serém mártirs, pero no confessors.

Així termená son magnífich discurs lo Sr. Serraclara. Lo públich va estar pendent per mes d'un' hora d'aquella paraula fácil é intencionada, insinuant y persuassiva. Ab un religiós silenci era escoltada sa veu en un principi fosca á causa d'una lleugera indisposició, després robusta y acalorada mes sempre dintre de las bonas formas y la serenitat que li imposava son cárrech.

Tots los catalanistas deuen estar orgullosos de la magistral defensa que feu de nostras ideas y *La Renaixensa* mes que cap agraphida se complau per aquestas ratllas en manifestarli.

Desgraciadament lo tribunal no ha tingut per atendibles sas paraulas condemnantnos per lo següent fallo que anem á traduhir y publicar.

Senyors President, D. Francisco Soler, D. Manuel de Sandoval, D. Valero Campo.

Barcelona 10 de Octubre de 1878.

Vista la causa pendent devant d'aquest Tribunal d'Imprenta contra la Revista Catalana titulada *LA RENAIXENSA* per atacar lo sistema monárquich constitucional;

1 Resultant que 'l Fiscal de Imprenta en escrit fetxa 3 del actual, presentat á las 2 de la tarde del dia següent, formulá denuncia contra la expressada Revista *LA RENAIXENSA*, per la inserció en son número 18, que correspon al 30 de Setembre últim y no 's publicá fins dit dia 3, de una nova que comensa ab las paraulas: «Alguns diaris de Madrid» y finalsa ab las de «Lo nom no fa la cosa», en qual nova, á juhí del Fiscal, s'incurreix en l'abús previst en lo cas segon del article primer del Real decret de 31 de Desembre de 1875.

2 Resultant que acordada la traducció al castellá de lo nova referida, y senyalat lo dia d'avuy pera la celebració de la vista, ha tingut lloch aquesta ab asistencia per part del Director de *LA RENAIXENSA* del procurador D. Domingo Guardiola y del lletrat D. Gonzalo Serraclara; que 'l Fiscal de Imprenta sostenint sa denuncia y en atenció á tractarse d'un periódich quinzenal, ha demanat la suspensió de la citada Revista per 20 dias de publicació; y que la defensa de la mateixa ha solicitat se l'absolga lliurement, per no existir l'abús que se l'imputa, y ha pretengut al hora, pera 'l cas d'estimarse procedent la condemna, que la suspensió s'entenga per dias naturals.

3. Resultant qu'en la nova de que 's tracta, 's diu textualment lo que segueix: «Alguns diaris de Madrid venen movent aquestos dias gran escándol, ab motiu de certa tendencia á la separació de las antigas nacionalitats que s'uniren per lo casament dels Reys Católicos, acullida segons ells, ara, per alguns de nostres paisans ab entusiasme.

»No sé que veuen d'estrany dat lo desordre que regna en aquesta desventurada nació y 'l desamor y fins repulsió que per tot lo que 's refereix á Catalunya, manifestan á la primera ocasió que se 'ls hi presenta, tots aquells que viuen en la falda de Madrid, ab los tresors que á mans plenas los hi abocan las provincias trevalladoras; no sé que veuen d'estrany que la antiga nacionalitat catalana, tan poderosa y respectada ahir y avuy á las ordes de la castellana, casi á la cua en lo congrés de las naciones Europeas, recordi temps mellors enorgullintse, y fins agraphida á sos passats, los anyori tapantse la cara de vergonya.

»Si á aixó, qu'es lo que fá Catalunya y constituheix lo Catalanisme, volen aqueixos periódichs de Madrid que fan política de dona batxillera, darli, pera desacreditarnos, lo nom de Separatisme, contents estém del

nom; no per això donarem un pas enera en nostra empresa. Avant y sempre avant. Lo nom no fa la cosa.»

4. Resultant que LA RENAIXENSA es una revista quinzenal que veu la llum los dias 15 y últim de cada mes, com aixis ho té anunciat en lo plech que li serveix de cuberta, en lo qual també consta que sols ha publicat en aquest any los 18 números corresponents als 9 mesos transcorreguts:

1.ª Considerant que al consignarse en la nova denunciada, que hi há «certa tendència á la separació de las antigas nacionalitats que s'uniren per lo casament dels Reys Catòlics» y al abogarse en favor d'ella, pretenent justificarla per las falsas causas que s'alegan es evident que s'ataca d'una manera clara y directa, lo gran principi de la unitat nacional, que es la base ahont descansan nostra organisació política y las institucions que 'ns regeixen.

2.ª Considerant que eixa tendència *separatista*, que cap partit espanyol, ni encara en las épocas de grans perturbacions y disturbis, gosá may defensar, mereix reprimirse per lo punible propòsit de crear antagonismes y rivalitats entre pobles germans, y de combatre la institució monàrquica en sa forma unitaria y constitucional,

3.ª Considerant que aquest atac á la Constitució, en lo que aquesta té de més sagrat constituheix l'abús previst en lo número 2.ª del article 1.ª de Real decret vigent sobre l'exercissi de la llibertat de imprenta,

4. Y considerant que tractantse d'un periòdich que té dias fixos y determinats pera sortir á llum, la suspensió del mateix; per efecte de la condemna que se l'imposi deurá entendres per dias de publicació ja que en altre cas podria ésser ilusoria la pena y may guardaria la deguda proporció ab l'abús comés.

Vistos, á més del article ja citat, lo 4, 13, y 16 del mateix Real decret del 31 de Desembre de 1875,

Fallém que devém condemnar y condemném á la revista catalana titulada LA RENAIXENSA, á la pena de suspensió per 20 dias de publicació ó sian 20 quinzenas, que comensarán á contarse desde que 'l present fallo quedi ferm; á la pérdua de la edició secuestrada que deurá inutilisarse y al pago de las costas que s'exigirán á son Director D. Angel Guimerà. Per aquesta Nostra sentència, així ho pronunciem, manem y firmem.—
Francisco Soler.—Manuel de Sandoval.—Valero Campo.

En mitj del disgust que 'ns ocasiona nostra condemna tenim una grata y consoladora satisfacció: d'havernos convensut del amor que 'ns tenen los catalanistas, molts mes en número dels que may nos hauriam cregut, y de las simpatías que mereixem á la premsa catalana sense distinció de colors.

Nostra redacció s'ha vist honrada aquestos dias ab la presencia de personas benivolgudas per nosaltres, perteneixents á totes las classes de la societat. Moltes son las cartas que guardém ab complacencia.

Ab tota l'ánima quedem reconeguts als distingits lletrats catalans que expontaneament nos han brindat ab sos serveys, y á tots aquells catalanistas entusiastas que 'ns han fet altres ofertes. A la premsa periodística catalana prou sabem á quan nos obliga d'aquí en avant sa conducta de germanó.

Y ara precisats com estem á desapareixer de la llum pública sols nos resta despedirnos de nostres constants suscriptors.

La Revista condemnada á la suspensió per vint quinzenas ó sia per deu mesos tornarà á sortir lo dia 31 del mes d'agost del any pròxim de 1879. Interinament s'obliga á ressarcir á sos suscriptors del perjudici sofert per la interrupció.

LA RENAIXENSA veurá la llum ab las mateixas condicions que fins avuy.

Constant é incansable en sa honrosa propaganda tornarà á apareixer aixecant sempre ben alta la bandera del CATALANISME.

NOVAS

Se'ns ha dit que per tot lo mes sortirà un'altra revista catalana, redactada per los escriptors catalans de Catalunya, Mallorca y Valencia. Entre altres treballs importants publicará íntegra en lo primer número una nova obra de D. Víctor Balaguer de la que se'ns han fet grans elogis. La ha acabat d'escriure ara l' eminent poeta. Es una tragedia en tres cuadros fundada en los amors de Julieta y Romeo, titulada *Las esposallas de la morta*. Dita revista repartirà láminas heliográficas.

Lo diari *La Imprenta* ha sigut condemnat á 30 dias de suspensió per haver publicat un article sobre 'l catalanisme. Sentim ab tot lo cor la condemna de nostre colega.

En la vetlla del dia que 's celebrá nostra vista, un gran número de catalanistas, la major part redactors de *La Renaixensa*, obsequiaren á nostre defensor Sr. Serrallera ab un banquet en la fonda de Justin. Vegerem ab gust que regnava entre'ls concurrents la mateixa manera de pensar segons se desprenia dels brindis que s'hi pronunciaren.

Ab lo títol de *Escritos Catalanistas* hem rebut un tomo de mes de 200 páginas que conté varis articles publicats en lo diari *La Imprenta* referents al renaixement catalá entre ells lo condemnat últimament per lo tribunal de imprenta.

Per mes que no estém del tot conformes ab l'autor en lo modo de jutjar la marxa del renaixement catalá desde sa aparició, no per aixó deixem de celebrar en molt sa aparició reconeixent los grans coneixements que distingeixen á son autor.

L'article que veu la llum en aquest número de D. Joseph Narcís Roca, nos l' entregá nostre amich immediatament despres que publicarem lo titolat *Pide mas que un catalan*.

Los articles publicats ab lo títol de *Grans exemples*, en los números 31 de Janer, 15 de Mars y 15 de Juliol de LA RENAISENSA, per D. Joseph Pella y Forgas, han donat motiu ab que ab lo mateix títol lo conegut catalanista D. Joseph Masferrer, de Vich, publicás en *La Veu del Montserrat*, una série d' articles fent comentaris favorables al publicats per la nostra Revista y condensant en ells lo dit sobre la renaixensa de Irlanda, Hungria y Portugal.

La Junta Directiva de la Associació catalanista d' excursions científicas ha quedat constituïda del modo següent:

D. Eduart Tàmaro, President; D. Cessar August Torres, Secretari primer; D. Heribert Barallat, Secretari segon; D. Joseph Maria Valls y Vicens, Tresorer; D. Frederich Bordas, President de la Secció ciutífica; D. Ramon Soriano de la Artística, D. Joaquim

Riera y Bertran de la literaria y D. Cárles García Vilamala, de la Topogràfica-pintoresca.

Aquesta Associació ha repartit una nova entrega del Album pintoresch monumental de Catalunya ahont s'admira una vista de la *Cova del Drach* en la montanya de Sant Llorens del Munt.

S'ha fundat en aquesta ciutat la *Associació de excursions catalana* component sa Junta Directiva los senyors D. Francisco X. Tobella, President; D. Joseph Fiter é Inglés, Conservador del Museu; D. Ramon Arabia y Solanas, Bibliotecari Arxiver; D. Rafel Tintoré, Tresorer; y D. Eudalt Canibell, Secretari.

Lo Sr. D. J. M. Moles, ha anunciat en *Las Provincias* de Valencia las bases d'un certámen pera adjudicar tres premis que ell costeja, á las tres mellors produccions del género valenciá que 's representen en los teatres de aquella ciutat, durant l'actual temporada cómica.

També l'entusiasta escriptor Sr. Llombart ha ofert en lo certámen del Ateneo de Valencia, un premi pera la poesia en catalá que tinga per objecte excitar als autors al cultiu de la llengua pàtria.

S'ha estrenat al Teatre catalá la comedia en 3 actes de D. Frederich Soler, *La Cua de palla*, essent l'autor cridat á las taulas á rebre 'ls aplaudiments del públich.

En lo mateix teatre se va á posar lo drama de costums históricas *La fals dels Srs. Soler y Briz*.

Está á la venta lo tomo contenint las composicions del certámen celebrat darrerament per lo Niu Guerrer.

Está en premsa una colecció de cants populars ab lo títol de *Cançons y folliás de la vellura*, aplegats per un conegut escriptor.

La societat que portava 'l títol de «Jochs florals de Catalunya», desitjosa de reorganisar-se, escullint altre denominació que no donés lloch á suposicions de perjudicials antagonismes, ab una noblesa que la honra, ha celebrat una junta general invitanthi á tots los catalanistas que volguessen cooperarhi, resultant d'ella la adopció del títol de *Lo Progrés literari* y 'l proposit de treballar cada dia ab mes entusiasme.

SUMARI

J. NARCÍS ROCA.	Catalunya per las provincias. . .	321
S. SANPERE Y MIQUEL. . . .	Orígens y fonts de la nació catalana.	327
JOSEPH BALARI.	En Damiá Campeny y Estrany..	338
FRANCISCO BARADO Y FONT.	Ruinas y recorts.	349
ANGEL GUIMERÁ.	Los camps cataláunichs.	355
JOAN PONS Y MASSAVEU. . .	Eclipse de lluna.	361
J. SARDÁ.	Bibliografia.	365
J. P.	Id.. . . .	367
JOAN MALUQUER VILADOT..	Id.. . . .	368
	Nostra denuncia.. . . .	370
	NOVAS.	375